

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Adversvs Omnia Catabaptistarvm Prava Dogmata Heinrychi Bullingeri lib. IIII

Bullinger, Heinrich

Tigvri, 1535

VD16 B 9759

Quod ministris euangelij propria proßidere liceat

urn:nbn:de:hbz:466:1-35433

et uos qui Christum prædicatis parum apte uitam uestram ad doctrinam Pauli superius citatam attemperatis. Nihil enim laboratis (quod tamen uitio graui nobis uertitis) domus & agros possidetis, mercedem ex euangelio accipitis. Hæc omnia facere non deberetis. Ad hæc ergo responde Ioiada. IOIADA. Faciam hoc sequenti articulo. Sed tu recense fundamenta scripturæ quibus contra nos hac in parte pugnare se existimant.

QVOD MINISTRIS EVANGELII
propria possidere per deum liceat.

SIMON.

Tot & tam firma habent tela ex scripturarum armamentario deprompta, ut non facile ab eis dissentire possim. Sed audiam ex te si fortiora quedam & firmitiora adducas. An non clarum est quod Christus dicit Matth. 10. quum apostolos ad prædicandum amandaret: Ne possideatis, neq; aurum, neq; argentum, neq; æs in crumenis uestris, neq; peram ad iter, neq; duas tunicas, neq; calciamenta, neq; uirgam? &c. Quis contra tam apertum domini mandatū quidquam audet? Quod tamen uos minime obseruatis: uetat enim omnem proprietatem, tam abest ut domos proprias possideatis. IOIADA. Quum dominus suos

VI.
TRACT.

mandaret, nihil instructos ad tam arduam profectio-
nem, ut talium rerum gratia anxij non sint, consola-
tur eos, se curaturum ut horum nihil desit eis, quod
alij magna cura, magno labore, multo tempore, ingen-
ti sumptu parant. Hunc esse sensum huius loci, notis
quibusdam certis probabimus. Matthæi enim 10. unde
de tua desumpsisti, mox sequitur: Nam dignus est ope-
rarius mercede sua. Hic uides poni (ὁρῶ Nam) quod
sensum perficit. Quasi diceret: Hanc ob causam nolim
uos esse hisce rebus instructos, quod sponte uenient, si
uos digne & cū fide in opere meo laboraueritis. Ne-
mo enim tam ingratus erit, qui à uobis euangelium au-
dierit, quin corpori necessaria suppeditabit. Deinde
dicit μη κτερόσ ηδὲ quod proprie est, Ne paraueritis.
Respicit autem ad ea quæ ad iter necessaria erāt. Ter-
tia nota est quod Marci 6. post enumerationem auri,
argenti &c. subiicit, ut calciarentur sandalijs, hoc
est, ne diu pro illis circumspicerent aut cunctarentur
diutius, sed accincti essent & expediti ad iter. Huc et
Luce uerbū Luce 9. respicit μηδὲν ἀρπτε εἰς τὴν
ὁδὸν, Ne quid tuleritis ad iter, hoc est ad profectio-
nem, quod solent qui peregre proficisci uolunt argen-
tum aurum peram et huiusmodi parare ne quid in uia
desit. Consentit autem Lucas cum Matthæo. Verbum

ἀρπτε τὸ ἀρπτε, nisi Græcum ἀρπτε plus in recessu habet quàm prima
τὸ ἀρπτε in ἀρπτε longum
tollo, uiribus apper
hondo, eleuo, uide
quib. uiaiores a huius sarcinas gerbam. Alique aufero, de
modo tollo, h.e. ἀρπτε, ut ἄρπτε ὁρπτε & ἄρπτε ἰα. Aliqu
modo, & soluo, proficiscor, abro. Actiūm accus. Bud. com.
Vide Mochop. scolia in Philostrat. ubi multa de huiusmodi.

nota colligitur ex uerbis Iesu Lucae 22. ubi sic dicit:
 Quando misisti uos sine baculo & pera & calciamentis,
 num quid defuit uobis? At illi dixerunt: Nihil. Quasi
 diceret: Videtis ergo quid uerbis istis (nihil ad iter tu-
 leritis) uoluerim. Nam etiamsi talium nihil uobiscum
 tuleritis, nihil tamen uobis deesse poterit, me pro uo-
 bis curante & talia dante. Ex praedictis ergo patet
 anxiam istarum rerum curam dominum eximere uo-
 luisse ex animis discipulorum suorum, ne pro istis re-
 bus essent solliciti, ubi scilicet uictum acciperet, uestes,
 quis tueretur inermes &c.

Neq; mox sequitur apostolos talium rerum nihil
 unquam habuisse. Quis enim tam stolidus ne dicam
 insanus est qui hoc dicat? Sequitur enim, Dignus est
 operarius mercede sua. Quasi diceret: Etiamsi ego talia
 iam non do uobis, dabunt tamen illi quibus praedicabi-
 tis. Non ergo de facultatibus deq; usu aut possessione
 facultatum loquitur dominus, sed de cura: ut hoc uer-
 bum domini magis consolatio sit quam praecipuum.
 Potuerunt enim apostoli uel cogitare uel dicere: Quis
 nobis necessaria uitae administrabit, si nos praedicatio-
 ni euangelij incubuerimus? Praevertit hanc cogitatio-
 nem dominus, & dicit: Nihil est quod anxij sitis de
 auro, de argento, de cibo, potu & uestibus, ego ista
 curabo, ut horum nihil uobis desit, uos modo muneri
 commisso strenue inuigilate. Christus Matth. 6. dicit:

Ne reponatis uobis thesauros in terris, neq; anxij sitis quid edatis, aut quid bibatis, aut quo induamini. Sed ex uerbis istis nemo colligit, Nullus homo talia habere debet: nemo curam pro suis gerere debet. Quomodo enim homines absq; cibo & potu cæterisq; rebus uiuere possent? Ita quoq; ex uerbis Christi ad apostolos nemo colligere potest, quod nihil proprij habere debeant. Mercedem enim ex euangelio acceperunt qua fuerunt digni, ut Christus ipse testatur: & sibi nihil tum defuisse dicunt. SIMON. Ego uerbis simplicibus hæreo, Ne possideatis aurum &c. IOIADA. Nos quoq; simplicitatem textus amplectimur μή κτήσθε, Ne paraueritis: μή αἰσέτε Nihil tuleritis. Causa subditur: Nihil erit opus illis, merces enim reddetur ab illis quorū gratia laboratis. Neq; uos nuda litera defendere uestra potestis. SIMON. Quid ita? IOIADA. Ostendam, Christus hic dicit: Ne æs habeatis in crumenis uestris. Et tamen ipse Christus crumenam habuit & pecuniam Ioannis 11. Hic dicitur, Neq; uirgam: Marci 6. baculum permittit. Duabus hic tunicis interdicit, ipse duas tunicas habuit Ioan. 19. Paulus penulam quam Troade reliquerat iubet sibi afferri à Timotheo, tum nimirum tunica indutus. In Matthæo uetat ne sint calceati: in Marco iubet ut sandalijs utantur. Taceo iam quod in uia neminem salutent &c. Si literam mordicus tueris, sequetur

2. Tim. 4.

sequetur apostolos nihil edisse, nam et cibo interdixit dominus. Cogimur ergo literam iuxta prædictam expositionem intelligere. Si Christo, si Paulo licuit uti duabus tunicis, pecunia & cæteris, fieri non potest ut sic interdixerit apostolis ne unquam talia haberent, at curam & sollicitudinem istarum rerum eis interdixit, occupatis utpote grauioribus. SIMON. Quid de calceis, de uirga, & quod in uia nemini dicant salutem? IOIADA. Hæc per tropum (qui uobis adeo est inuisus) probe conciliantur. In Matthæo calcei alijs rebus, pro quibus ad iter solliciti erant, uel esse poterant, connumerantur. In Marco figura orationis est calceatos esse, pro accinctos, instructos, paratos, ut ad Ephes. 4. Sensus apud utrunq; idem est, utcunq; uerba discrepent. In Matthæo curam rerum eximit, quæ impedimento muneri tanto esse possent. In Marco idem urget, ne scilicet cunctentur, sed accincti sint & itineri se parent, idq; ocyus. De baculo ferè idem dicimus. Apud Matthæum per baculum præsidium et opem intelligit pro quibus non uult esse sollicitos eos, qui prædicandi negotium iam adgrediuntur. In prophetis non infrequens est ut per baculum præsidium intelligatur, ut baculus Aegypti quo nitebantur Iudæi contra dominum. Apud Marcum uero uirgã aut baculum habere paupertatem significat, Methaphora à bello captis tracta, qui se dedunt exutis omnibus ba-

culo donantur & nudi effugiunt. Et sub hasta uendenda
 re Latini dicunt. Et Iacob dicit: In baculo meo transiui
 Iordanem: hoc est, pauper, tenuis. Baculus enim pau-
 pertatis signum est. Vult utrobique Christus ut nudi, inermes
 & expediti legationem hanc obeant. Quare hic
 sermo Christi non est terribilis, sed mire consolatorius:
 quasi diceret Christus, Leti & alacres estote, nam tam
 met si pauperes & absque commeatu eritis, ego tamen
 non deseram uos, sed abunde suppetam, quae necessa-
 ria sunt, uos modo officio uestro ne desitis. Porro
 uirga symbolum imperij est & magistratus. Noluit
 autem ut imperitarent, ut premerent homines quem
 admodum tyranni solent, Lucae 22. Vos autem non
 sic. Et Petrus: Non dominium exercentes in sortem
 domini. Baculus uero in uia prodest itinerantibus: ba-
 culus ergo permittitur, uirga prohibetur.

Alius sensus.

Quod salutare uetat sibi obuios, nemo de Pythagorico
 silentio intelligat. Non enim inhumanos esse
 docet Christus, sed ad diligentiam urget his uerbis, ne
 diutius in uia moram fabulando trahant, ne cunctentur,
 ne alienis se implicent negotijs, quod illis contingit
 qui quoslibet obuios sibi salutant & alloquuntur. Sic
 Helizeus ministro suo precepit ne quem in uia saluta-
 ret, sed ocius curreret & negotium commissum expediret.
 SIMON, Hec si mens fuit Christi, cur uos
 non idem facitis nudi & inermes, sine opibus & praesidio

sidio euangelium prædicando, pendentes à solo deo?
 IOIADA. Hac uia fenestra aperiretur im-
 pudenti mendicitati & procacitati, qua multis iam
 annis utuntur quidam ingentes opes hinc corraden-
 tes. Vnde fit ut libertas scelera corripiendi adimatur
 episcopis, & uertatur authoritas docendi in adulatio-
 nem. Quis enim in mores inuehit illius à quo se acce-
 pturum aliquid sperat? Deinde turpe est euangelij do-
 ctori subinde domum mutare, & domesticatim (ut
 ita dicam) mendicorū more transire. Taceo quod hoc
 faciens neq; studijs sacris operam dare, neq; hospita-
 lis esse potest. Et Christus ipse uetat apostolis ne de do-
 mo in domum transeant. Quod uero deo fidere & ab
 eo pendere nos iubet, hoc idem uobis obijci potest.
 Noui quosdam catabaptistas qui quum passim prædi-
 carent, acceperunt à bonis uiris non uictum solum,
 sed & pecuniam, quum ipsi interim non parum aurī
 secum gererent, forte Ananiam in hoc referentes, si
 qua falleret res, ipsi repositum haberent thesaurum.
 An hi deo fidebant? an non contra charitatem pecca-
 bant, quū alijs & forte pauperioribus adimunt quod
 ipsi plus habent? Videris mihi de promissionibus lo-
 qui perinde ac uanæ essent. Aut dic an non apostolis
 promisit se daturū omnia quibus egent? SIMON.
 Maxime. IOIADA. Si ergo (quod tu ur-
 ges) apostoli omnino nihil habuerunt, quomodo pro-

missio praestita est? an non defuit illis quo caruerunt?
 SIMON. Nimirum. IOIADA. Cogimur ergo id fateri, quod is qui promissioni dei fides, non uana re aut nihilo nititur. Nō enim nihil est quod deus promittit. Apostolis pollicetur se defensurum illos, hoc Petro praestitit in carcere Acto. 10. Paulum eripit ē manibus eorum qui in necem eius conspirauerant, per eos nempe qui Caesaream eum deduxerunt. Nimirum in ceteris quoque rebus non defuit illis optimus pater. SIMON. Permitto apostolis tenuitatem quandam, proprietatem non permitto. Dicit enim Petrus: Aurum et argentū non est mihi &c. Deinde in Iaphet propriam domum non habuit, sed habitauit apud Simonem coriarium. Quum enim oppidatim transirent, domus non habuerunt. IOIADA. Sic loqui oportuit, quā diu apostoli erant, hoc est, per gentes transibant proprias sedes non habuerūt. Quid uero de his dices quos ipsi ecclesijs collectis & in fide institutis praefecerunt? Hi certe non uagabantur incertis sedibus, sed manebant apud ecclesias suas in quibus domicilium proprium habuerunt. Apostoli quoque ipsi sicubi manebant domus proprias & familias habuerunt. Petrus quum confinia Hierosolymorum peragraret apud coriarium manebat, nec plurimum auri habuit. Sed ex hoc non consequitur Euangelistis domibus esse interdictum. SIMON. Vellem

Vellem mihi ista exemplo apostolorum & scripturis confirmari. IOIADA. Philippus à duodecim diaconus ordinatur Acto. 6. Persequutione orta Hierosolymis, dispersisq; Christianis, Philippus peruenit in ciuitatem Samariae ac praedicabat illis Christum. Deinde angelo monente meridiem uersus proficiscitur, ubi praefectum Candaces reginae Aethiopum ad fidem conuertit & baptizauit Acto. 8. Post hoc repertus Azoti, pertransiens euangelizabat ciuitatibus cunctis, donec ueniret Caesaream.

Caesaream quum peruenisset, mansit illic. Diaconus primum, mox apostolus, hoc est legatus, cuius munus locum subinde mutare & Euangelium latius proferre. Postremo fit Euangelista, qui Caesariensibus euangelium praedicat, apud quos sic mansit, ut illic propriam haberet domum uxorem & liberos, ut ex Act. cap. 21. clare perspicitur. Iam & hoc obseruandum, cuius ignorantia uos fallit, diuersas esse functiones, diuersa ac distincta ministeria in ecclesia Christi, ut ex Actorum cap. 13. ex epistola Pauli ad Ephes. 4. 1. ad Corinth. 12. colligitur. Dedit alios quidem apostolos, alios uero prophetas &c. SIMON. Quid uero discriminis haec habent? IOIADA. Apostoli nihil aliud sunt quam legati. Duodecim elegit Christus, ut habetur Lucae 6. quos uocauit apostolos. Et haec tenus de ratione nominis. Officium uero istorum est

ut euangelium per orbem prædicent, Marci ult. Matth.
 ultimo. Matth. 10. missi primum in Iudæam tantum:
 post resurrectionem in omnes gentes. Prophetarum
 officium olim erat quod nunc euangelistarum & epi-
 scoporum, nempe scelera uel cauere ne irreperent, uel
 1. Cor. 14. si quæ erant extirparent, Hierem. 1. Apostolorum tem-
 poribus prophetae sunt dicti, qui sensum scripturæ eccle-
 siæ proponunt & enarrant. Nam testamenti noui
 scripta tum nondum extabant. Euangelistæ sunt qui
 Euangelium populo annunciât. Vbi notandum quod
 omnes hi unum scopum habent, nempe ut homines in
 cognitionem sui ipsius & dei inducant. Est tamen in
 modo & ratione aliqua differentia inter illos. Aposto-
 li circumeunt, nõ uno loco fixi herent. Prophetae co-
 gnitionem dei docent, scelera taxant, et quidquid con-
 tra deum erigitur demoliuntur, sensa scripturæ profe-
 runt & explicant. Euangelistæ Euangelium docent,
 hoc est, gratiam per Christum orbi exhibitam. Pasto-
 res sunt qui gregis dominici curâ in se susceperunt, qui
 pro ouib. uigilât ne lupus irruat in caulas domini etc.

Doctores Paulus non intelligit eos qui rubeis pileo-
 lis, annulisq; aureis in scholis uniuersalibus insigniun-
 tur, sed eos qui uel publice ecclesiam docent, qui &
 prophetae superius dicuntur, uel qui in scholis docent
 eos qui ecclesijs deinde præficiuntur. Doctor gentium
 fuit Paulus 1. Timoth. 2. Secundi ordinis doctores ad
 Ephesios

Epheſios 4. intelligere uidetur, quod ex Actis 13. colligi potest. Fuerunt enim tum etiam apud ecclesias magnas uiri docti quibus docendi ceteros munus dabatur, ne unquam deessent ex quibus alij sufficerentur, ne scriptura in alienum sensum ab hæreticis detorqueri posset. Nam tametsi hoc certissimum est, quod ^{Tempore prophetarū collegia quoq; erāt, et propheta rū discipuli} solus deus cor docet, adhuc tamen necessarium est, ut sint qui literarum sacrarum atq; linguarum sint periti, idq; propter eos qui scripturis uim faciunt. Hypocritis enim omnia audet, & angelus satanæ in angelum lucis se transformat. Ad indicem ergo scripturarum oportet spiritum illorū explorare, qui sub specie pietatis omnibus Christi simplicioribus imponere conantur. Optat ergo Paulus 1. Cor. 14. ut omnes prophetent, ut omnes linguis loquantur & c.

Videmus hic quod ad doctrinam et rem attinet parum interesse inter euangelistas, prophetas, pastores, & doctores, tametsi in modo nonnihil interfit. Deinde eosdem esse euangelistas & episcopos, ut patet 2. Timot. 4. Dicit enim: Opus perage euangelistæ. Euangelistam uocat qui erat episcopus. Iam episcopus quid est quàm propheta pastor & doctor? ut idem Paulus dicit: Prædica sermonem, insta tempestiue, intempestiue, argue, increpa, exhortare cum omni lenitate & doctrina. Apostoli ergo postquam docuissent ecclesias fidemq; prædicassent, quandoquidem illis aliò ab